

ปมปะทุภายในประเทศ: การผ่าน (ร่าง) กฎหมาย CAA ฉบับแก้ไขของอินเดีย

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายสัญชาติ (Citizenship Amendment Act: CAA) ของอินเดีย ที่ได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาของอินเดีย ไปเมื่อ ๑๑ ธ.ค.๖๒ นับเป็นฉนวนเหตุในการออกมาชุมนุมประท้วงของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเชื่อว่ารัฐบาลเลือกปฏิบัติต่อคนเฉพาะกลุ่ม และมีประชาชนบางส่วนได้ถูกผลักดันกลายเป็นผู้อพยพกว่า ๑.๙ ล้านคน จากการขึ้นทะเบียนประชาชน (National Register of Citizens: NRC) ที่ได้ดำเนินการไปเมื่อเดือน ต.ค.๖๒ ในขณะที่รัฐบาลจะมอบสถานะพลเมืองให้กับคนต่างชาติ โดยสถานการณ์ภายในประเทศอินเดีย ณ ตอนนี้อยู่มีการชุมนุมประท้วงอย่างต่อเนื่องเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลอินเดียเพิกถอนกฎหมายดังกล่าวทันที โดยจุดสิ้นสุดของกฎหมายฉบับนี้ คือคำตัดสินของศาลสูงสุดอินเดียในปลายเดือน ม.ค. ๖๓ นี้ ว่ากฎหมาย CAA ดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ...

• ขบวนการเหตุ

หลังจากที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ (ร่าง) กฎหมายสัญชาติ (Citizenship Amendment Act: CAA) เมื่อ ๑๑ ธ.ค.๖๒ ที่ผ่านมา ประชาชนในรัฐอัสสัม และตรีปุระทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีพรมแดนติดกับบังกลาเทศ ได้รวมตัวกันชุมนุมประท้วงเพื่อต่อต้านร่างกฎหมายดังกล่าว โดยมองว่ากฎหมายนี้เป็นความพยายามที่จะลดความสำคัญของศาสนาอิสลามและแย่งงานคนมุสลิมในพื้นที่แต่เดิม ซึ่งการชุมนุมประท้วงได้ขยายวงกว้างไปเกือบทั่วประเทศ และมีแนวโน้มที่จะยืดเยื้อ แม้ทางการอินเดียจะประกาศภาวะฉุกเฉินและระงับสัญญาณอินเทอร์เน็ตในบางพื้นที่ ซึ่งเหตุชุมนุมประท้วงดังกล่าวกองทัพอินเดียได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าควบคุมสถานการณ์และสลายการชุมนุม ส่งผลให้มียอดผู้เสียชีวิตอย่างน้อย ๒๕ ราย มีการจับกุมผู้ชุมนุมประท้วงทั่วประเทศแล้วกว่า ๑,๕๐๐ คน

โดยร่างกฎหมาย CAA มีข้อยกเว้นให้กับผู้นับถือศาสนาฮินดู ซิกข์ พุทธ เชน ปาร์ซี และคริสต์ จาก ๓ ประเทศ คือ บังกลาเทศ ปากีสถาน และอัฟกานิสถาน ให้สามารถยื่นขอสัญชาติอินเดียได้ แต่ชาวโรฮีนจาจากเมียนมา และมุสลิมชนกลุ่มน้อยในรัฐต่าง ๆ ของอินเดีย จะไม่สามารถขอสัญชาติได้ โดยรัฐบาลอินเดียให้เหตุผลว่า ชาวมุสลิมไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยในประเทศทั้ง ๓ นี้

ซึ่งผู้ไม่เห็นด้วยมองว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำให้ชาวมุสลิมกลายเป็นคนชายขอบ และที่สำคัญคือกฎหมายนี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ที่ระบุไว้ว่าศรัทธาหรือความเชื่อทางศาสนาไม่สามารถเป็นเงื่อนไขของการมีสัญชาติได้ และรัฐธรรมนูญอินเดียห้ามเลือกปฏิบัติต่อพลเมืองด้วยเหตุผลทางศาสนา โดยล่าสุดศาลฎีกาอินเดียได้แถลงเลื่อนการพิจารณาคำร้องให้พิจารณากฎหมาย CAA ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ออกไปเป็นช่วงปลายเดือน ม.ค.๖๓ ที่จะถึงนี้

สาเหตุการประท้วงกฎหมาย CAA ที่เกิดขึ้นในอินเดียมีสองประเด็นสำคัญคือ ประเด็นที่ ๑ การเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานทางศาสนา ซึ่งขัดหลักรัฐธรรมนูญของอินเดีย (หลักคิดว่าด้วยรัฐธรรมนูญ คือ อินเดียไม่ควรมีการระบุเรื่องทางศาสนาเหล่านี้ลงในกฎหมาย) และ ประเด็นที่ ๒ ความไม่ชัดเจนของรัฐบาลในการนำกฎหมาย CAA ไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความหวาดวิตกของประชาชนทั่วไป เนื่องจาก ก่อนหน้านี้ได้มีโครงการขึ้นทะเบียนประชาชน (National Register of Citizens: NRC) ในรัฐอัสสัม ซึ่งประชาชนต้องยื่นเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เพื่อยืนยันความเป็นพลเมืองของตนเอง โดยกระบวนการนี้แล้วเสร็จไปเมื่อกลางเดือน ต.ค.๖๒ และพบว่าประชาชนกว่า ๑.๙ ล้านคนไม่สามารถยืนยันตัวเองได้และถูกผลักดันเข้าค่ายกักกันผู้อพยพ เรื่องนี้กลายเป็นปัญหาใหญ่ในรัฐอัสสัม เพราะสำนักงาน

<p>กฎหมายสถานะพลเมือง Citizenship Amendment Act: CAA หรือ Citizen-ship Amendment Act-Bill: CAB</p>	<p>เดิม บัญญัติไว้ว่าใครก็ตามที่ไม่มีพาสปอร์ตอินเดียหรือหนังสือเดินทางที่ถูกต้อง หากเดินทางเข้าประเทศหรือใช้ชีวิตอยู่ในประเทศเกินกว่าเวลาที่กฎหมายอนุญาตไว้ ถูกยึดถือเป็น "ผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย" โทษฐานของการละเมิดดังกล่าวคือการถูกจับกุมคุมขังหรือเนรเทศหรือทั้งสองประการ และเปิดช่องทางให้ยื่นขอสัญชาติพลเมืองอินเดียให้กับคนต่างแดนได้ แต่ต้องพิสูจน์ได้ว่าใช้ชีวิตอยู่ในอินเดียมาแล้วอย่างน้อย ๑๑ ปี</p> <p>ฉบับแก้ไข กำหนดข้อ "ยกเว้น" เอาไว้ให้กับประชากรจากชุมชนคนกลุ่มน้อยใน ๖ ศาสนา ประกอบด้วย ฮินดู ซิกข์ พุทธ เชน ปาร์ซี และคริสต์ หากคนเหล่านั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่ามาจากประเทศปากีสถาน อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ และใช้ชีวิตอยู่ในอินเดียมาแล้ว ๖ ปี ก็สามารถได้รับสัญชาติอินเดียอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้</p>	
<p>การลงทะเบียนประชาชนชาติอินเดีย National Register of Citizens (NRC)</p>	<p>เป็นการลงทะเบียนที่รัฐบาลต้องการแยกประชากรที่แท้จริงและผู้อพยพออกจากกัน แต่ด้วยปัญหาด้านระบบเอกสารและกระบวนการขึ้นทะเบียน ส่งผลให้ประชาชนชาวอินเดียกว่า ๑.๙ ล้านคนไม่สามารถแสดงเอกสารยืนยันตัวตนในกระบวนการดังกล่าว และถูกผลักดันกลายเป็นผู้อพยพโดยไม่รู้ตัว</p> <p style="text-align: right;">Infographic by กศย.ศศย.สปท.</p>	

ตรวจเงินแผ่นดินของอินเดียพบว่า มีกรณีทุจริตในการขึ้นทะเบียนดังกล่าว ด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญ ณ ตอนนี้องค์กรรัฐบาลอินเดียคือต้องมีการเฝ้าระวังเรื่องการปะทะกันระหว่างกลุ่มประชาชนที่สนับสนุนกฎหมาย และประชาชนกลุ่มที่ต่อต้านกฎหมาย ซึ่งอาจนำไปสู่ความรุนแรงภายในประเทศที่ยืดเยื้อดังเช่นตอนนี้ สำหรับจุดสิ้นสุดของกฎหมาย CAA คือบทบาทของศาลสูงสุดอินเดียต่อกฎหมายฉบับนี้ หากคำตัดสินออกมาว่ากฎหมาย CAA ขัดต่อรัฐธรรมนูญ รัฐบาลอินเดียก็ต้องยอมรับคำตัดสิน หรือหากคำตัดสินออกมามากกว่ากฎหมาย CAA ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็มีโอกาสสามารถคาดการณ์ได้ว่าการชุมนุมประท้วงของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนี้เกือบสองล้านคนในอินเดียจะจบลงอย่างไร

♦ ทำหน้าที่ของนานาประเทศ

๑. องค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation: OIC) ออกแถลงการณ์ติดตามสถานการณ์ในอินเดีย ที่อาจส่งผลกระทบต่อชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งแสดงความกังวลต่อการที่อินเดียประกาศใช้กฎหมาย CAA แก่ผู้อพยพที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมจากบังกลาเทศ ปากีสถาน และอัฟกานิสถาน นอกจากนี้ ยังได้เรียกร้องให้ทางการอินเดียคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยของชาวมุสลิม ตลอดจนสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลามในอินเดีย

๒. สำนักข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Office of High Commissioner for Human Rights: UNOHCHR) แสดงความกังวลว่า กฎหมาย CAA ฉบับนี้มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติในตัว

๓. ในขณะที่พรรคการเมืองภายในประเทศอินเดียเองก็มีการเคลื่อนไหวโดยผู้นำพรรคคองเกรส (พรรคฝ่ายค้านของอินเดีย) เห็นว่ารัฐบาลกำลังสร้างบรรยากาศความตึงเครียดด้านศาสนาขึ้น เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและสหพันธ์สหภาพมุสลิมอินเดีย (Indian Union Muslim League) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลสูงสุดของประเทศ ว่าร่างกฎหมายดังกล่าวละเมิดมาตราว่าด้วยความเท่าเทียม สิทธิขั้นพื้นฐาน และสิทธิในชีวิต นอกจากนี้ ยังมีนักกฎหมาย ทนายความ นักวิชาการ มากกว่า ๗๐๐ คน ร่วมลงนามในหนังสือประณามร่างกฎหมายนี้

♦ ผลกระทบจากร่างกฎหมาย CAA ต่ออินเดีย

๑. การยกเลิกการเยือนอินเดียของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น นายชินโซ อาเบะ ได้ยกเลิกการเยือนอินเดีย เพื่อเข้าร่วมการประชุมประจำปีระหว่างผู้นำของทั้งสองประเทศ ซึ่งมีกำหนดจัดขึ้นระหว่าง ๑๕-๑๗ ธ.ค.๖๒ ที่รัฐอัสสัม เนื่องจากความรุนแรงในการชุมนุมประท้วงกฎหมายดังกล่าว

๒. ความสัมพันธ์กับประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย CAA เช่น กรณีที่กระทรวงการต่างประเทศอินเดียได้เรียกเอกอัครราชทูตมาเลเซียเข้าพบ เพื่อ

แสดงความไม่พอใจคำให้สัมภาษณ์ของนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ที่ได้แสดงความเห็นต่อกฎหมาย CAA ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติและกีดกันชาวมุสลิม โดยอินเดียระบุว่า การแสดงความเห็นดังกล่าว เป็นการก้าวร้าวกีดกันการภายในของอินเดีย และไม่สมควรกับระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ใกล้ชิดกันของทั้งสองประเทศ ซึ่งการแสดงออกนี้อาจก่อให้เกิดความบาดหมางกัน และอาจนำมาสู่การลดระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ในอนาคต

๓. การท่องเที่ยวภายในประเทศลดลง สหรัฐฯ อังกฤษ รัสเซีย อิสราเอล สิงคโปร์ แคนาดา ไต้หวัน รวมถึงประเทศไทย ออกแถลงการณ์ให้พลเมืองที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในอินเดีย หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่ชุมนุม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพ หากมีความจำเป็นต้องเข้าไปบริเวณพื้นที่ชุมนุมให้ใช้ความระมัดระวัง วางแผนการเดินทาง ตรวจสอบแผนการเดินทางของระบบขนส่งมวลชนสาธารณะอินเดีย และติดตามสถานการณ์ประท้วงอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวของอินเดียเมื่อเดือน ธ.ค.๖๒ ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๖๐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

♦ บทวิเคราะห์

๑. แม้ว่าประเด็นกฎหมาย CAA ของอินเดียจะไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย แต่รัฐบาลก็ต้องเฝ้าระวัง และย้ำเตือนคนไทยในประเทศอินเดียไม่ให้เข้าไปยุ่งกับปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศอินเดีย เนื่องจากมีการผลักดันคนต่างชาติที่ร่วมชุมนุมประท้วงออกนอกประเทศอินเดียด้วย

๒. สำหรับประเทศไทย หากพิจารณาถึงประเด็นเรื่องศาสนา พบว่า ไทยกับอินเดียมีความแตกต่างกันตรงที่รัฐบาลอินเดียปัจจุบันมีความเป็นชาตินิยมฮินดูสูงและชัดเจน ส่งผลให้กฎหมายในลักษณะนี้ถูกมองว่าเป็นการเลือกปฏิบัติทางศาสนาและนำไปสู่ความขัดแย้ง ในขณะที่รัฐบาลไทยยังคงสามารถรักษามรดกทางด้านศาสนาได้ดี และใช้ความระมัดระวังอย่างมากต่อประเด็นศาสนาภายในประเทศ ทำให้กรณีดังกล่าวไม่น่าจะเกิดขึ้นกับประเทศไทย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยก็มีความจำเป็นที่จะต้องเฝ้าระวังองค์การทางศาสนาที่มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันด้วย เนื่องจากประเด็นศาสนาเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ไม่ควรนำไปขยายผลหรือหยิบยกขึ้นมาให้เกิดความแตกแยกในสังคม

♦ ข้อมูลอ้างอิง

๑. ปิยมิตร ปัญญา . (๒๕๖๒). เมื่อ “แผลเก่า” ถูกสะกิดที่อินเดีย. จาก https://www.matichon.co.th/foreign/indepth/news_1832772

๒. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ ๒๐ - ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๒. (๒๕๖๒).

กฎหมายสัญชาติพลเมืองอินเดีย ขนวนแห่งการประท้วง. จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_258088

๓. สัมภาษณ์ ศุภวิชญ์ แก้วคุณอก. ๘ ม.ค.๖๓

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายังคณะผู้จัดทำ (ศศย.สปท.) T/F : ๐๒ ๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
 อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย นางสาวธรรมาทิพย์ กัลยาณมิตร นักวิจัย กศย.ศศย.สปท.